

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Кафедра германських мов, зарубіжної літератури та методик їхнього навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

**Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка**

проф.Соболь Є.Ю.

« ____ » _____ 2024 р.

ПРОГРАМА

кваліфікаційного екзамену

**з зарубіжної літератури та сучасних освітніх технологій її навчання
для студентів спеціальності**

**014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)
другого (магістерського) рівня вищої освіти**

**Освітня програма: Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна
література)**

Програму кваліфікаційного екзамену
розглянуто та ухвалено
на засіданні кафедри
германських мов, зарубіжної літератури
та методик їхнього навчання
Протокол №14 від 25 червня 2024 р.

Програма кваліфікаційного екзамену з зарубіжної літератури та сучасних освітніх технологій її навчання (для студентів спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)). Освітня програма: Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) другого (магістерського) рівня вищої освіти. Упорядники: М.В.Фока, С.О. Тіхоненко. Кропивницький, 2024 р. 11 с.

Програма містить пояснювальну записку, вимоги до студентів на кваліфікаційному екзамені, структуру і зміст кваліфікаційного екзамену, критерії оцінювання, перелік питань з зарубіжної літератури і кваліфікаційних завдань з сучасних освітніх технологій її навчання, а також список літератури для підготовки.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Розвиток освіти в Україні визначається у загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності загальносвітової культури, реалізацією положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки. Кваліфікаційний екзамен – це один з елементів атестації студентів, що відбувається після завершення навчання в університеті за освітнім рівнем «Магістр» для визначення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки студентів вимогам освітньої програми.

Програма кваліфікаційного екзамену з зарубіжної літератури та сучасних освітніх технологій її навчання розрахована на студентів, які закінчують Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка за спеціальністю 014.021 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література), освітньо-професійна програма: Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

До складання кваліфікаційного екзамену допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану.

Метою кваліфікаційного екзамену з зарубіжної літератури та сучасних освітніх технологій її навчання є перевірка і оцінка рівня сформованості:

- концептуальних наукових і практичних знань у галузі зарубіжної літератури та сучасних освітніх технологій її навчання в закладах загальної середньої освіти;
- поглиблених когнітивних і практичних умінь у сфері професійної педагогічної діяльності;
- здатності до самостійної професійної та науково-педагогічної діяльності;
- здатності до опанування і впровадження в освітню діяльність інноваційних технологій.

Форма екзамену: екзамен відбувається в усній формі.

Завдання кваліфікаційного іспиту доведені до відома студентів під час зимової сесії.

Дисципліни, які виносяться на кваліфікаційний екзамен: аналіз художнього твору, сучасні освітні технології навчання зарубіжної літератури.

Екзаменаційний білет кваліфікаційного екзамену з зарубіжної літератури та сучасних освітніх технологій її навчання включає два завдання і оцінюється комплексно в 100 балів:

- 1) відповідь на теоретичне питання з зарубіжної літератури (50 балів);
- 2) захист кваліфікаційного завдання з сучасних освітніх технологій навчання зарубіжної літератури (50 балів).

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ, ЩО ВІНОСИТЬСЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

2.1. Теоретичні питання з зарубіжної літератури:

- 1 Пообразний аналіз художнього твору. Образ автора. Образ оповідача.
- 2 Послідовний аналіз твору.
- 3 Проблемно-тематичний аналіз твору.
- 4 Композиційний аналіз твору.
- 5 Поглиблене прочитання твору. Формальний метод.
- 6 Міфологічна школа. Міфоаналіз.
- 7 Поглиблене прочитання тексту. Біографічний аналіз.
- 8 Психологічна школа.
- 9 Герменевтика. Феноменологія.
- 10 Рецепттивна естетика.
- 11 Структуралізм і семіотика.
- 12 Постколоніальна критика.
- 13 Феміністичні дослідження.
- 14 Художній текст та його тлумачення. Наратологія.
- 15 Психоданаліз у літературознавстві. Теорія З. Фройд.
- 16 Психоданаліз у літературознавстві. Едіпів комплекс.
- 17 Психоданаліз у літературознавстві. Колективне несвідоме. Теорія архетипів.
- 18 Гендерний підхід у процесі аналізу художнього твору.
- 19 Екокритика. Інтерпретація твору з екокритичних позицій.
- 20 Синтез мистецтв у літературі.
- 21 Інтертекстуальний аналіз художнього твору.
- 22 Системно-цілісний аналіз твору.
- 23 Культурологічний аналіз твору.
- 24 Філологічний аналіз твору.
- 25 Пообразний аналіз художнього твору. Вічні образи. Національні образи. Біблійні образи.
- 26 Методичні прийоми хронотопічного аналізу.
- 27 Стилiстичний аналіз твору.
- 28 Компаративістика. Порівняльний аналіз двох творів.
- 29 Порівняльний аналіз книги і кіно.
- 30 Коментоване читання твору. Підтекст.

2.2. Практичні завдання з сучасних освітніх технологій навчання зарубіжної літератури

1. Розробіть поурочний план, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“Індійська народна казка «Фарбований шакал». Викриття в образах тварин негативних людських якостей”**. Застосуйте аналіз художніх світів твору.
2. Розробіть поурочний план у 5 класі, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“«Пензлик Маляна». Поетизація мистецтва й уславлення образу митця в казці”**. Застосуйте аналіз художніх світів твору.

3. Розробіть поурочний план у 5 класі, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“«Пензлик Маляна». Поетизація мистецтва й уславлення образу митця в казці”**. Застосуйте аналіз художніх світів твору.
4. Розробіть поурочний план у 5 класі, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“Літературна казка та її ознаки. Ганс Крістіан Андерсен (1805–1875). «Снігова королева». Боротьба добра і зла в казці”**. Побудуйте аналітичне дослідження тексту на принципі бінарних опозицій (антитеза у казці)
5. Розробіть поурочний план у 5 класі, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“ Оскар Уайльд «Хлопчик-Зірка». Символічний зміст назви твору. Динаміка образу головного героя, його стосунки з матір'ю та іншими персонажами”**. Застосуйте аналіз “Слідом за автором”
6. Розробіть поурочний план у 5 класі, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“ Роальд Дал (1916–1990). «Чарлі і шоколадна фабрика». Шлях хлопчика Чарлі до своєї мети. Доброта, щирість і наполегливість головного героя у творі Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика”**. Застосуйте аналіз “Слідом за автором”
7. Розробіть поурочний план у 5 класі, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“Елеанор Портер (1868–1920). «Полліанна» Щирість, мужність і оптимізм Полліанни, її позитивний вплив на життя міста, долю інших людей”**. Застосуйте цілісний аналіз тексту.
8. Розробіть поурочний план у 5 класі, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“Марк Твен. Роман «Пригоди Тома Соєра» Життя містечка і пригоди юних друзів. Сміливість і заповзятливість Тома Соєра та його друзів, їхнє прагнення зробити довколишній світ цікавішим і людянішим”**. Застосуйте методику навчального діалогу та полілогу.
9. Розробіть поурочний план у 6 класі, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“Чарльз Дікенс (1812–1870). «Різдвяна пісня в прозі». Подорож Скруджа у часі й просторі. Динаміка його образу”**. Застосуйте методику навчального діалогу та полілогу.
10. Розробіть поурочний план у 6 класі, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“Анна Гавальда (нар. 1970). «35 кіло надії». Теми школи, родини, життєвого покликання особистості”**. Застосуйте методику навчального діалогу та полілогу.
11. Розробіть поурочний план у 6 класі, враховуючи основні принципи НУШ, з теми **“Міхаель Енде (1929–1995). «Джим Гудзик і машиніст Лукас». Теми дружби, взаємодопомоги, поваги до представників різних рас, націй, національностей, народів. Образи Джима Гудзика та Лукаса як позитивних казкових героїв, які сміливо вступають у боротьбу зі злом і насильством у творі”**. Застосуйте цілісний аналіз твору.
12. Розробіть поурочний план у 7 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Ф.Шіллер «Рукавичка». Випробування головного героя балади в світі тварин і світі людей”**. Застосуйте хронотопічний аналіз
13. Розробіть поурочний план у 7 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Утвердження любові до батьківщини й героїзму в баладі Адама Міцкевича «Світязь”**. Застосуйте хронотопічний аналіз

14. Розробіть поурочний план у 7 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Сутність основного конфлікту твору Р.Л. Стівенсона «Балада про вересовий напій».** **Художні засоби його втілення”.** Застосуйте методику навчального діалогу та полілогу.

15. Розробіть поурочний план у 7 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Вальтер Скотт – засновник історичного роману. Історія і художній вимисел у романі «Айвенго».** **Текстуальний аналіз I розділу роману”.** Застосуйте освітні технології при вивченні великих епічних форм.

16. Розробіть поурочний план у 7 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Філософський зміст новели Рюноске Акутагава «Павутинка»”.** Застосуйте освітні технології при вивченні малих епічних форм.

17. Розробіть поурочний план у 7 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Діана Вінн Джонс (1934-2011). «Мандрівний замок Хаула».** **Поєднання елементів казки і детективу у творі. Роль художнього прийому чаклунства”.** Використайте інструментарій дистанційного навчання

18. Розробіть поурочний план у 8 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Гомер та його значення. Героїчна епічна поема Гомера «Іліада».** **Провідні ідеї твору”.** Використайте інструментарій дистанційного навчання.

19. Розробіть поурочний план у 8 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Особливості розвитку лірики в Давній Греції. Тіртеї (VII ст. до н. е.). «Добре вмирати тому...».** **Ідея захисту рідної країни”.** Використайте технології аналізу поетичного тексту.

20. Розробіть поурочний план у 8 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Трагедія «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра. Історія створення. Конфлікт справжнього почуття і забобонів”.** Використайте освітні технології при аналітичному дослідженні драматичних творів.

21. Розробіть поурочний план у 9 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Основні ознаки романтизму як напрямку в літературі й мистецтві. Романтизм у різних країнах. Специфіка німецького романтизму і творчість Г. Гейне”.** Використайте технологію “перевернутий клас”.

22. Розробіть поурочний план у 9 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Рей Дуглас Бредбері (1920–2012). Тривога за майбутнє суспільства в романі-антиутопії «451° за Фаренгейтом»”.** Використайте проблемно-тематичний аналіз художнього твору .

23. Розробіть поурочний план у 10 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **“Специфіка італійського Відродження, його основні етапи, представники. Данте Аліг'єрі. Поема «Божественна комедія» («Пекло», I, V). Особливості**

композиції. Концепція світу й людини в поемі Данте". Використайте цілісний аналіз художнього твору.

24. Розробіть поурочний план у 10 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **"Оскар Вайльд (1854 – 1900). Ідейно-естетичні погляди і творчий шлях митця. Проблема краси і моралі в романі «Портрет Доріана Грея»**". Використайте елементи STEAM.

25. Розробіть поурочний план у 10 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **"Поль Верлен. Естетичні погляди поета у вірші «Поетичне мистецтво». Зображення пейзажів природи і душі в «Осінній пісні». Сугестивність, музичність, живописність лірики.**". Використайте цілісний аналіз поетичного тексту.

26. Розробіть поурочний план в 11 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **"Фредеріко Гарсія Лорка «Про царівну Місяцівну», «Гітара». Яскраві образи й символи у віршах поета. Своєрідність художнього світу Ф. Гарсія Лорки**". Використайте цілісний аналіз поетичного тексту

27. Розробіть поурочний план в 11 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **"Розвиток жанру антиутопії у ХХ ст. Джордж Оруелл «1984». Викриття сутності тоталітарної системи. Поетика антиутопії**". Використайте культурологічний аналіз поетичного текст

28. Розробіть поурочний план в 11 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **"Милорад Павич (1929 – 2009). «Скляний равлик». Утілення в оповіданні рис постмодернізму. Варіанти фіналу. Значення центральної метафори**". Використайте герменевтичний аналіз художнього тексту.

29. Розробіть поурочний план в 11 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **"Габріель Гарсія Маркес (1927 – 2014). «Стариган із крилами». Специфіка «магічного реалізму». Синтез реального і фантастичного в оповіданні**". Використайте герменевтичний аналіз художнього тексту.

30. Розробіть поурочний план в 11 класі, враховуючи основні принципи читацькоцентричної системи літературної шкільної освіти, з теми **"Маркус Френк Зузак (нар. 1975). «Крадійка книжок» - роман про II світову війну. Історія життя дівчинки Лізель. Викриття згубного впливу нацизму у творі**". Використайте герменевтичний аналіз художнього тексту.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА КВАЛІФІКАЦІЙНОМУ ЕКЗАМЕНІ

3.1. Критерії оцінювання теоретичного питання з зарубіжної літератури

45–50 балів виставляється, якщо студент / студентка демонструє повне знання обраного питання, легко орієнтується в літературному процесі, оперує теоретичними категоріями та термінами, наводить приклади літературних творів, використовує відповідний психологічний інструментарій при підході до особистості письменника, розуміє засади теорії літературного твору, визначає доцільність використання тієї чи тієї технології його аналізу.

41–44 бали ставиться у випадку, коли у відповіді допускаються деякі неточності, студент / студентка орієнтується в літературному процесі, називає відповідні літературні твори, володіє теоретичними категоріями та термінами, використовує психологічний інструментарій при підході до особистості письменника, розуміє засади теорії літературного твору, його форми, логічно використовує ту чи ту технологію його аналізу.

37–40 балів ставиться, якщо студент / студентка припускається неточностей, але при цьому спроможний зорієнтуватися і після корекції з боку екзаменатора спроможний характеризувати літературний процес, визначати місце в ньому окремого письменника та його творів, знає основні аспекти теорії літературного твору, визначає рівні його форми та аспекти розуміння його змісту.

32–36 балів виставляється за умови допускання декількох суттєвих неточностей, надаються нечіткі відповіді, студент / студентка визначає не усі риси літературних напрямів, а літературний твір на рівні змісту і форми постають схематично, літературознавчі технології називаються, але їхнє використання може не дати остаточного результату для розуміння художності представлених літературних явищ.

30–31 балів виставляється, якщо під час відповіді допущено ряд суттєвих помилок, але при цьому студент демонструє базові знання з теорії літературного твору, зазначає наявність літературознавчих технологій, проте їхні методологічні можливості використовуються не уповні, що може спричинити до втрат у розуміння художності.

1-29 балів вказують на відсутність у студента / студентки базових знань із теорії літературного твору та літературного процесу, відсутнє розуміння багатства літературознавчих технологій, що примітивізує уявлення про літературні твори та їхніх авторів.

3.4. Критерії оцінювання практичного завдання з технологій навчання зарубіжної літератури

45–50 балів. Оцінка «відмінно» (за системою ECTS – A) виставляється, якщо студент продемонстрував розуміння методичної проблеми, яка винесена на розгляд, правильно розв'язав практичне завдання, а також чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання, вільно володіє науковою термінологією.

41–44 балів. Оцінка «добре» (за системою ECTS – B) ставиться у випадку, коли у розумінні методичної проблеми студент допустив деякі неточності, але за умови, що принципові моменти були розкриті правильно, а в виконанні практичного завдання були допущені лише технічні помилки.

37–40 балів. Оцінка «добре» (за системою ECTS – C) ставиться, якщо у розумінні методичної проблеми студент допускає несуттєві неточності і залишаючи нерозв'язаним 25% завдання, але допущені помилки у розв'язанні усуваються самим студентом, коли на помилки вказує екзаменатор.

32–36 балів. Оцінка «задовільно» (за системою ECTS – D) виставляється за наявність у розв'язанні методичної проблеми декількох суттєвих неточностей, нечіткість відповіді, та коли до 30% змісту проблеми залишається нерозкритими. При розв'язанні практичного завдання допущені помилки і порушена логіка розв'язання, що вплинуло на результат та правильність висновків, але при цьому добір шляхів, форм і методів розв'язання проблеми в основному був правильним.

30–31 балів. Оцінка «задовільно» (за системою ECTS – E) виставляється, якщо під час виконання практичного завдання допущено ряд суттєвих помилок, але при цьому студент демонструє базові знання з методики або знаходить правильну відповідь завдяки додатковим питанням екзаменатора. Студент лише частково розуміє методичну проблему (до 50%) і частково розуміє шляхи її вирішення.

1–29 балів і менше. Оцінка «незадовільно» (за системою ECTS – FX) вказує на те, що студент не розуміє методичної проблеми, не знає, яким чином її розв'язати, не орієнтується в основних методичних поняттях, не може виконати практичне завдання. На запитання екзаменатора за програмою ЕК студент не дає правильної відповіді.

Список рекомендованої літератури

- з курсу зарубіжної літератури:

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. За ред. М. Зубрицької. Львів : Літопис, 2002. 633 с. (Серія: Слово. Знак. Дискурс).
2. Білоус П.В. Теорія літератури: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2013. 328 с.
3. Галич О. Історія літературознавства. К. : Либідь, 2013. 392 с.
4. Літературознавчий словник-довідник / Р. Гром'як, Ю. Ковалів та ін. К. : ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
5. Марко В. Аналіз літературного твору: навчальний посібник. К. : Академвидав, 2013. 280 с.
6. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. 192 с.
7. Наєнко М. Історія українського літературознавства. К. : ВЦ «Академія», 2003. 366 с.
8. Павличко С. Теорія літератури. К. : Основи, 2009. 680 с.
9. Пахаренко В. Українська поезика. Вид. 3-тє, доп. Черкаси : Відлуння-Плюс, 2009. 403 с.
10. Ференц Н.С. Теорія літератури і основи естетики. К.: Знання, 2014. 511 с.

– з технологій навчання зарубіжної літератури:

1. Гузь О. О., Тіхоненко С. О. Нова програма: людські стосунки. Орієнтовне планування уроків для 6 класу. Уроки № 33-41. *Зарубіжна література в школах України*. № 12, 2014, с.31.
2. Гузь О. О., Тіхоненко С. О. Орієнтовне планування уроків для 6 класу. Уроки №42-47. *Зарубіжна література в школах України*. № 1, 2015, с.38
3. Гузь О. О., Тіхоненко С. О. Орієнтовне планування уроків для 6 класу. Уроки №49-57. *Зарубіжна література в школах України*. № 2, 2015, с.14
4. Гузь О. О., Тіхоненко С. О. Орієнтовне планування уроків для 6 класу. Уроки №59- 64. *Зарубіжна література в школах України*. № 3, 2015, с. 15
5. Гузь О. О., Тіхоненко С. О. Орієнтовне планування уроків для 6 класу. Уроки №65- 68. *Зарубіжна література в школах України*. № 4, 2015, с.42
6. Гузь О. О., Тіхоненко С. О. Уроки №69-70. *Зарубіжна література в школах України*, № 4, 2015, с 56.
7. Гузь О. О., Тіхоненко С.О. Орієнтовне планування уроків для 6 кл. Уроки №28-31. *Зарубіжна література в школах України*. № 11, 2014. с.26.
8. Гузь О.О., Тіхоненко С.О. А. Гавальда "35 кіло надії". Провідні ідеї твору та особливості їх художнього втілення. *Зарубіжна література в школах України*. № 3, 2016. с 25
9. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://surl.li/tygkj>
10. Тіхоненко С. Методичні рекомендації щодо вивчення роману Діанни Вінн Джонс "Мандрівний замок Хаула". *Зарубіжна література в школах України*. № 1 2016, с 14

11. Тіхоненко С. О. Формування читацьких компетенцій учнів шляхом хронотопічного аналізу художнього тексту. *Зарубіжна література в школах України*. № 12, 2014, с.3
12. Тіхоненко С. О., Козова Т. О. Орієнтовне поурочне планування уроків для 7 класу. Уроки 1-13. *Зарубіжна література в школах України*. № 7-8, 2015, с. 18
13. Тіхоненко С.О. Орієнтовне планування уроків для 5 класу. Уроки 54-56. *Зарубіжна література в навчальних закладах України*”. № 2, 2014 р.
14. Тіхоненко С.О. Орієнтовне поурочне планування уроків для 7 класу. Уроки № 14–22. *Зарубіжна література в школах України*”, № 9, 2015, с. 21
15. Тіхоненко С.О. Роль художніх світів казки Г. Х. Андерсена «Снігова королева» у розкритті образів та розумінні головного конфлікту твору. *Зарубіжна література в навчальних закладах України*, № 10, №11. 2009 р,
16. Тіхоненко С.О. Фентезі як один із шляхів формування постмодерністського мислення. “ *Зарубіжна література в навчальних закладах України*”. №5, 2010 р., С. 43-48
17. Тіхоненко С.О. Хронотопічний аналіз художнього тексту. *Світова література*. № 1, 2015, с.21.
18. Формувальне оцінювання: не смайликами єдиними. URL: <https://osvitoria.media/experience/formuvalne-otsinyuvannya-ne-smajlykamuyedyuny/>
19. Формувальне оцінювання: про його інструменти та користь. URL: <https://nus.org.ua/articles/formuvalne-otsinyuvannya-pro-jogo-instrumenty-ta-koryst-vid-pedagogyni-z-kanady/>